

יום טוב פרק שני ביצה

ב.

עין משפט נר מצוה

א א מיי פ"ב מהל' חגיגה
הכלל די:
ב ב מיי פ"ח מהל'
מדות הלכה די:
ג ג מיי פ"ח מהל'
זכה הלכה כ' סגמ
לאון פ"ג טו"ש ח"מ ס"י
רג ספי"י יב רבך אלפס
כ"ב פ"ט דף גג ע"ב:
ג ד ה מיי פ"ג מהל'
מעשה הקרבנות הלו ו
סגמ עשין קפג:
ג ד ו מיי פ"ג מהל' יב:

רבינו חננאל

הזכיר מעשה שרומה לו, והוא דאמר הבו ח' ברתיה י"א בני שקיל ואי בעי לא שקיל. ודייקין מינה טעמא הבו ליה ולניסיב, אבל אי פריש ואמר לניסיב והבו ליה, אי נסיב ברתיה שקיל, ואי לא נסיב לא שקיל. תני תנא קמיה דרי יצחק, מאי דכתיב ויקרב את העולה ויעשה כמשפט, כמשפט עולת נדבה, מה עולת נדבה כתיב בה אע"פ עולה קרבנו מן הבקר וגו', וכתיב בה וסמך ידו על ראש העולה וגו', כך עולת חובה טעונה סמיכה. אמר ליה זו לבי"ש היא דאצ"ג דכתיב סמיכה בשלמי נדבה, שואמר ואם זבח שלמים קרבנו וגו', וסמך ידו על ראש קרבנו, כיון דבשלמי חובה לא כתיב סמיכה לא יליפי הני מוה"י, ולפיכך שנו ב"ש במשנתנו מביאין שלמים ואין סומכין, דאי ביה כיון דגמרי שלמי חגיגה וסומכין ליה לא היה צריך לתובע כמשפט הלימוד הימנו סמיכה בעולת חובה, אלא אפילו בלא פסוק יליף עולה מעולה, כמה דילפי שלמי חובה משלמי נדבה. ורחיקין ומאמר דב"ה זה ששינוי סמיכה בשלמי חובה משלמי נדבה למדו אותה, דלמא חובה מחובה שלמי חובה מעולת חובה ויעולת חובה גופה ביניא קרא מפורש שיש בה סמיכה, ולפיכך אתא כמשפט לומר בעולת חובה טעונה סמיכה. ואמרין (ל) למה דחית שלא למדו סמיכה לשלמי חובה משלמי נדבה, דאיכא למיפך מה לשלמי נדבה שכן מצויין בכל השנה כולה ולפיכך טעונין, אבל שלמי חובה שאינן אלא בימים טובים בלבד לא, עולת חובה נמי איכא למיפך מה בעולה שכן כליל, תאמר לשלמי חובה שאינן עולה מחול למזבח אלא דם וחלב בלבד. ופיקוקין אלא [אתיא] מבינייא, כלומר אתיא משתיין מעולת חובה ושלמי נדבה. ושלמי חובה לבי"ש לא בעי סמיכה, והותיא אי"ר יוסי לא נתלקו ב"ש ובי"ה על שלמי חובה שטעונין כו". ת"ד מעשה בחלל שהביא עולה לעזרה למסוך כו'.

נזיר ואינו מג'ח. ודוקא דקאמר הכי אזל אס אמר אפכא על מנת שאכלא משום חגיגה הרי עלי תודה לא וכן נזיר וכן משמע בסמוך דקאמר דטעמא דלמור הכי ליה ולניסיב כו' וכן פי' זקונט' שפירש טעמא משום דכיון דלמור הרי עלי נתחייב דלמירה לגזוה כמסירתו להדיוט וכי אמר ע"מ לאו מילתא היא:

ויקרב את העולה ויעשה כמשפט עולת נדבה. והוא גברא דאמר להו הבו ליה ארבע מאה זוזי לפלוני ולניסיב ברתיה * אמר רב פפא ארבע מאה שקיל וברתיה אי בעי נסיב אי בעי לא נסיב טעמא דאמר הבו ליה ולניסיב אבל אי אמר לניסיב והבו ליה אי נסיב שקיל ואי לא נסיב לא שקיל: יתיב מרימר וקאמר להא שמעתא משמיה דנפשיה א"ל רבינא למרימר אתון הכי מתניתו לה אנו כדבעא מיניה ריש לקיש מר' יוחנן מתניתין לה: (תני תנא קמיה דר' יצחק בר אבא וייקרב את העולה ויעשה כמשפט עולת נדבה למד * על עולת חובה שטעונה סמיכה א"ל דאמר לך מני בית שמאי היא דלא גמרי שלמי חובה משלמי נדבה היא בית הלל כיון דגמרי שלמי חובה משלמי נדבה עולת חובה נמי לא תבעי קרא דגמרי מעולת נדבה וממאי דבית הלל שלמי חובה משלמי נדבה גמרי דלמא מעולת חובה גמרי ועולת חובה גופא בעיא קרא מאי שנא משלמי נדבה דלא גמרי שכן מצויין מעולת חובה נמי לא גמרי שכן כליל * (אלא) אתיא מבינייא וסברי בית שמאי שלמי חובה לא בעו סמיכה והתניא אמר רבי יוסי הלא נחלקו בית שמאי ובית הלל על הסמיכה עצמה שצריך על מה נחלקו על * תכף לסמיכה שחיטה שבית שמאי אומרים אינו צריך ובית הלל אומרים צריך הוא דאמר כי האי תנא דתניא אמר רבי יוסי בר' יהודה לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על תכף לסמיכה שחיטה שצריך על מה נחלקו על הסמיכה עצמה שבית שמאי אומרים אינו צריך ובית הלל אומרים צריך: ת"ד * מעשה בחלל הזקן שהביא עולתו לעזרה לסמוך עליה ביו"ט חברו עליו תלמידי שמאי הזקן אמרו לו מה טיבה של בהמה זו אמר להם נקבה היא ולזבחי שלמים הבאתיה כשכש להם בזנבה והלכו להם ואותו היום גברה ידם של בית שמאי על בית הלל ובקשו לקבוע הלכה כמותן והיה שם זקן אחד מתלמידי שמאי הזקן ובבא בן בוטא שמו שהיה יודע שהלכה כבית הלל ושלא

ובאגלח ממועות מעשר שני קרבנות שגזר עליו הכתוב זיוס בגלחתו חקנה ממועות מעשר שני: נדור. על התודה ואינו יוצא זה ידי חגיגה: נזיר ואינו מגלח. ממועות מעשר אלא מן החולין דכיון דלמור הרי עלי נתחייב דלמירה לגזוה כמסירה להדיוט וכי הדך אמר יוצא מנת לאו מילתא היא: הוה גברא. מנהה מחמת מיתה היה: להא שמעתא. דלמור הרי עלי תודה ולא זה ידי חגיגה: משמיה דנפשיה. ולא אמר לה זלשון צעיא אלא מאליו אמרה האומר הרי עלי תודה ולא זה ידי חגיגה הריני נזיר ובאגלח ממועות מעשר שני נזיר ואינו נזיר ואינו מגלח: אהון הכי מסנינו לה. מאליה ולא משמיה דר' יוחנן: אנו כדבעא מיניה ריש לקיש מר' יוחנן מסנינו לה. דלמדך ליה ר' יוחנן הכי: ויקרב אס עולה. עולת יום שמיני של מלוואים שהטיל הכתוב על אהרן חובה ליום קח לך עגל בן צקר לחטאת ואיל עולה ממימים (ויקרא ט): ויעשה כמשפט. מה משפט האומר בעולת חובה על כרחיך כמשפט המפורש בעולת נדבה זויקרא קאמר שכל משפטי עולה ושלמים שס נאמר וזשל נדבה דכר הכתוב דכתיב אדם כי יקריב מכם משמע לכשירצה יקריב וכתיב התם וסמך ידו וחתא האי כמשפט דכתיב בעולת חובה ללמד עליה שמתעב סמיכה * כשאר משפטי נדבה: אמר ליה. ר' יצחק לתנא: דאמר לך מני הא דליצטרין קרא להכי ולא גמר לה צננין אז דמה מנינו נדבה שהיא עולה וטעונה סמיכה אף חובה שהיא עולה כמותה טעון סמיכה: ז"ש הלא דלמור מתניתין מביאין שלמים על י"ט שן חובה ואין סומכין עליהן וטעמא מאי משום דסמיכה זויקרא כתיב בשלמי נדבה ואס זכח שלמים קרבנו וסמך ידו וגו' * וקא כברי לא גמרינן חובה מנדבה דפריקין מה נלדבה שכן מנזיה בכל עשה שירצה יתנדב ויביא תאמר צחוה שאינה אלא לכשתחייב הלך * לא דחיא סמיכה לידהו נמי יוס טוב הלך עולת חובה נמי אי לאו דפרט זה קרא כמשפט לא הוה צעיא סמיכה דחובה מנדבה לא גמרינן: ומתאי דניס הלל כו'. דלמא לעולם חובה מנדבה לא גמרינן אלא בית הלל חובה מחובה גמרי שלמי חובה מעולת חובה הלך עולת חובה צעיא האי קרא כמשפט להיות מפורש זה ואי לא לא הוה ידעינן סמיכה לא בעולה ולא בשלמים דחובה והך מתניתא דברי הכל היא: אפילו מבינייא. לעולם מתני' דתני תנא דברי הכל היא ואפ"י לבי"ש צעיא קרא ומאחר דק"ל סמיכה בעולת חובה מהאי קרא אמו להו שלמי חובה מתחייבו משלמי נדבה ומעולת חובה צמה מנינו בשלמי נדבה שטעונין סמיכה אף שלמי חובה שהן שלמים כמותן יטענו סמיכה וכי פרטת מה שלמי נדבה שהן מעולת חובה כותיב שאינה מנזיה וטעונה סמיכה אף איני אביא שלמי חובה שאע"פ שאינן מנזיין יטענו סמיכה וכי פרטת מה לעולת חובה שכן כליל תאמר בשלמי חובה שאינן עולה חובה כראי זה לא ראי עולת חובה כראי שלמי נדבה לתלות טעם הסמיכה כראיה שכן מנזיין דהך ראייה בעולת חובה ליתא ולא ראי שלמי נדבה כראי עולת חובה לתלות טעם הסמיכה כראיה שכן כליל דהא ליתא בשלמי נדבה וכתיב זה סמיכה הנד השוה שצדן על כרחך תלה טעם סמיכתך בטעם הנד השוה שצדניהם בעולת חובה ובשלמי נדבה הנד השוה שצדניהם נסכים [וסמיכה] אף איני אביא כל הטעון נסכים והוא קרבן יחיד שיעטון סמיכה ואתו להו שלמי חובה מהאי טעמא: לא נתלקו על הסמיכה. בשלמי חובה שצריך אלא כך היו בית שמאי אומרים סומך עליה מערב יום טוב ושחטן זיוס טוב ולא אמרינן תכף לסמיכה שחיטה: הוא תנא כו' על ספק לפמיכה שחיטה שצריך. דכבר יטענו סמיכה כדכתיב וסמך ידו על עולה חובה כדכתיב: ומרוב ענותותו של הלל היה משנה מפני השלום: כשכש להם בזנבה. כדי להטעותן שיהיו סבורים שהיא נקבה: ולזנחי שלמים הבאתיה.

(א) [מנחות ט: 15:] (ב) [עין מוספות זכ"ס ג' ד"ה אס:] (ג) [ש"ל מ"ג, ד] (ד) [ברכות מב. זכ"ס לג. מנחות ג"ג.] (ה) [מוספות לחגיגה פ"ג:] (ו) [קדושין מט: 1.] (ז) [ויקרא א:] (ח) [ס"א ושאלה] (ט) [ויקרא ג: 1.] (י) [ויקרא א:] (יא) [ש"ל שעיר:]

תורה אור השלם
1. ויקרב את העולה ויעשה כמשפט: ויקרא ט טז

גליון הש"ס
נב"א אבר רב פפא ארבע מאה שקיל. עיי נדרים מה ע"א ברין ד"ה לא שט: רש"י ד"ה ב"ש בו"א לא רחיקין סמיכה דידהו. וק"ל לפי מה דקיימין עתה דב"ש י"ל סמיכה כלל בשלמי חובה גם חולל אסור דהו עזרה בקדשים דהא גם יוצא לא מוקף משמעת צננין רק הוי סמיכה בכל כמו כ"ש רש"י במתניתין ו"ע:

הגהות מהר"ב

נישבורג
(א) תוס' ד"ה דלא נמרי וכו' דכ"פ אין דורשין משמע דכתיב פליגי לרי"י. נ"ב עיי פסחים פ"ט ע"א תוס' ד"ה ואלו וכו':

מוסף רש"י

ויעשה כמשפט. בעולת חובה כתיב זיחיה זיוס השמיני, והיא עולה חובה היתה דכתיב קח לך עגל בן צקר לחטאת ואיל עולה ממימים, וכתיב סמיכה ממים (מנחות צג: בכת"ב). למדו על עולת חובה שטעונה סמיכה. כגון האי דמלוואים, ועולת ראייה כמו עולת חובה היא (שם).

מוסף תוספות

א. דלעיל מינה (ויקרא ט, טו) כתיב ויקרב את קרבן העם. מ"פ. ב. דהיינו עולת המלוואים שהיא ציבור ושעה, ולפיכך לה מעולת נדבה, דפרשת ויקרא שהיא קרבן יחיד ולדורות. מ"פ. ג. משמיינו למלוואים שהיא קרבן ציבור ולפי עשה. טז.